

2.15.4 Uppställning/formering

Vid gemensam uppställning ska kontingenter från olika länder grupperas i bokstavsordning efter ländernas namn på franska från höger flygel.

2.16 Militär personals medverkan vid begravning

2.16.1 Historik

Vid begravning av kungliga och andra ståndspersoner utvecklades tidigt stor pompa och ståt. Många ståndspersoner hade militär anknytning, varför det var naturligt att krigsmakten var representerad. Det ceremoniel som då utvecklades har efter hand gett upphov till senare tiders sätt att under militära hedersbetygelser hedra den avlidne.

Särskilt under första delen av 1900-talet medförde bl.a. dödsfall under beredskapstjänst och epidemier ofta att militärbegravningar genomfördes. Denna form av hedersbetygelse har sedan dess förekommit allt mer sällan, främst beroende på färre dödsfall hos personal i tjänst.

Sedvänjan att en avliden militärs kista vid begravning ska bäras av den avlidnes kollegor är månghundraårig.

Försvarsmakens främsta hyllning till en stupad kamrat eller en kamrat som deltagit i krig har sedan lång tid tillbaka varit att honnörssalvor avlossas vid dennes gravsättning.

2.16.2 Allmänt

Kunglig begravning redovisas i kapitel i [kapitel 1](#).

Militärbegravning

Den som förolyckas eller stupar i tjänsten ska begravas genom militärbegravning såvida inte den avlidnes anhöriga önskar annorlunda. Militärbegravning kan även ske när annan i tjänst varande militär personal avlider.

Chef för organisationsenhet erbjuder de anhöriga till den som stupar eller förolyckas i tjänsten att militärbegravning kan ske. Chefen fattar beslut om militärbegravning då de anhöriga gett uttryck för en sådan önskan.

Vid militärbegravning ska kistan vara svept i en svensk örlogsflagga eller i en tvärskuren svensk flagga. Flaggans kors placeras mot huvudändan. Huvudbonad, utmärkelse- och utbildningstecken samt sidogevär för OR-6 till OF-9 eller bajonett för OR-1/5 (sabel-, bajonettbladet vilande i baljan) läggs på kistan (flaggan). Huvudbonad (alltid skärmmössa för OR-6 till OF-9) placeras på kistans översta del, vänd mot fotändan, därunder (på ett hyende) utmärkelse- och eventuella utbildningstecken, och under dem slutligen sidogeväret/bajonetten med spetsen mot fotändan.

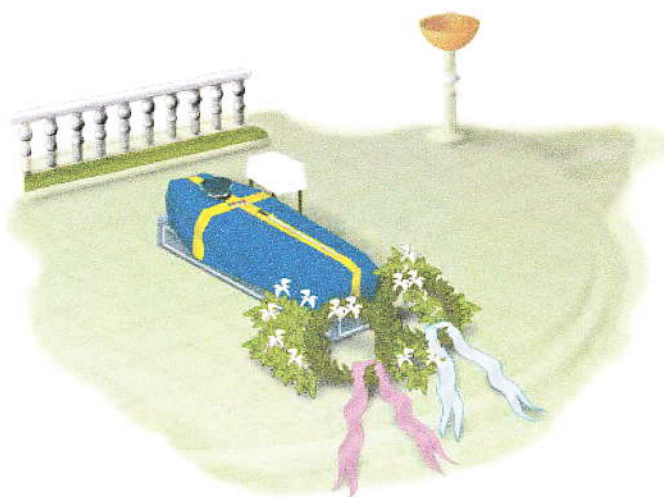

Bild 2:16 Svept kista med huvudbonad, utmärkelser och sidogevär

Blomsterkransar placeras inte på kista dekorerad för militärbegravning.

Om den avlidne deltagit i krig eller stupat i internationell tjänst (motsv.) får honnörssalvor skjutas i samband med gravsättningen alternativt, om gravsättning inte sker i samband med begravningsgudstjänsten, då de tre skovlarna mull (motsv.) faller på kistan.

Chef för organisationsenhet beordrar paradering med:

- förbandets fana med 1:e och 2:e fanförare
- hedersvakt/kistbärare
- honnörsstyrka för avgivande av honnörssalvor (för därtill berättigad)
- musikkår

Normalt ska endast 1:e och (som reserv) 2:e fanförare utan fanvakt delta. Även annan fanförare med exempelvis en kamratförenings fana, kan delta.

Musikkår bör delta.

- Sorgflor på fana, marschtrummor och bastrumma ska endast anbringas vid statschefens begravning eller när så anbefalls av regeringen (vid statsbegravning).
- Fanförare och hedersvakt vid kistan ska bära paraddräkt med sidogevär och utmärkelser (A 1) samt ha påtagen huvudbonad även inne i kyrkan. Ska hedersvakten vid kistan bära ut densamma ska sidogevär överlämnas till utrustningshållare innan kistan bärs ut. Sorgtecken ska bäras.
- Hedersvakt utanför kyrkan ska bära trupparaddräkt samt vapen (A 2). Sorgtecken ska bäras.
- Den som enskilt i uniform deltar i begravning, oavsett om denna är militärbegravning eller inte, ska vara klädd i daglig dräkt med sorgtecken (C1), såvida inte annat är beordrat. Som förstärkningsplagg bärs kapp m/87(A) och officer bär skärmmössa! Ägiljett får bäras av därtill berättigad. Utmärkelser (släpsspännen) får bäras.

Kistans bärande

Kistbärarydelning (tillika hedersvakt) ska inspekteras och förövas före begravningsceremonin genom ansvarig chefs försorg.

En kistbärarydelning består av följande personal:

- chef
- 6 bärare (eventuellt 8)
- 2 hållare av utrustning

Innan kistan ska bäras, plockar bärarna bort den avlidnes mössa, sidogevär, utmärkelser och eventuella dekorationer framför kistan samt överlämnar dessa till utrustningshållarna. Eventuellt viks flaggan ceremoniellt om den avses överlämnas i kyrkan (motsv.) annars lämnas den kvar på kistan för att vikas hop i ett senare skede.

Kommandon ges tyst av chefen så att endast kistbärarna hör. Exercisrörelserna i kyrkan (motsv.) och i anslutning till kistan sker tyst och värdigt.

Kommandon:

- **"Fatta!"** (bärarna fattar med båda händerna under kistan)

Bild 2:17 Observera att fältdräkt INTE ska nyttjas

- **"Säkra!"** (bärarna lyfter kistan så att de blir stående med raka ryggar)

Bild 2:18 Observera att fältdräkt INTE ska nyttjas

- **"Lyft!"** (kistan lyfts upp till axelhöjd och den blivande yttre handen fattar om kistans sida med tummen under densamma)

Bild 2:19 Observera att fältdräkt INTE ska nyttjas

- "Vänd!" - vändning sker vid behov åt det håll kistan ska föras

Bild 2:20 Observera att fältdräkt INTE ska nyttjas. Bilden visar ett lyft som är högre än brukligt (kistan vilar normalt mot axeln).

- "Framåt Marsch!" (sorgmarsch anträds, kistbärarna börjar marschen med den fot som är närmast kistan).

Om man behöver förtydliga kommandot gör man lämpligen detta med lystringsordet "**Kistbärarna!**"

- När officer begravs ska kistan bäras av officerare
- När soldat/sjöman begravs ska kistan bäras av soldater ur dennes avdelning (grupp, pluton)

Vikning av flagga

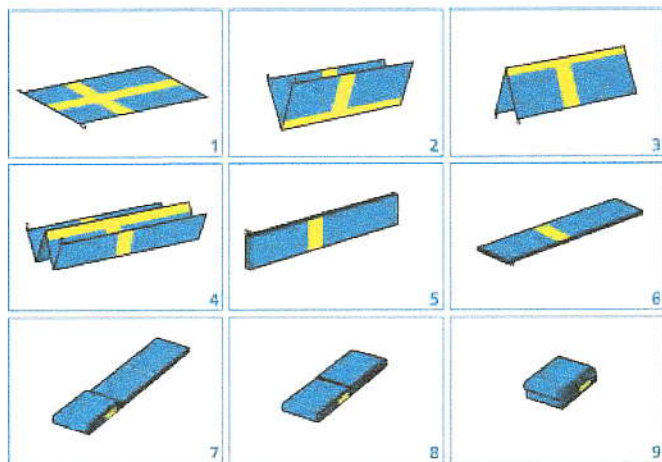

Bild 2:21 Flaggens vikning

Flaggan viks av två till fyra personer normalt uttagna ur kistbärraravdelningen. Svensk flagga ska vikas så att det färdiga flaggpaketet endast visar flaggens blå färg.

Vikning ska förövas så att sidorna viks samtidigt och i rätt ordning. Flaggan överlämnas till anhöriga vid lämpligt tillfälle och inte nödvändigtvis under själva begravningsgudstjänsten (motsv.) (Minnesstund i anslutning till begravningen kan vara ett lämpligt tillfälle). Flaggan ska i alla förekommande fall avtagas före gravsättning eller eldbegängelse och anses som förbrukad för vidare användning.

Honnörssalvor

Om den avlidne deltagit i krig eller stupat i internationell tjänst (motsv.) får två honnörssalvor skjutas i samband med gravsättningen.

När honnörssalvor ska avges, ska detta göras av en beordrad honnörsstyrka som grupperats till lämplig plats i anslutning till graven, med ett skott i varje salva. Om gravsättning inte sker ska honnörssalvorna skjutas när överlämnandet till gravens ro sker (de tre skovlarna mull (motsv.)).

2.16.3 Genomförande

Militärbegravning med gravsättning

Vanligtvis är kistan med stoftet bisatt i kyrka eller gravkapell före begravningen.

Bild 2:22 Fanors placering i kyrka

- 1 Innan begravningsgudstjänsten tar sin början marscherar fanförare (motsv.) och hedersvakt in. Fana förs struken fram till uppställningsplatsen i närheten av kistan eller där kistan kommer att placeras, beroende på utrymmet. Den förnämsta fanan placeras längst till höger om kistan (från församlingen sett vänster).
- 2 När fanföraren (-arna) är på plats ska fanan(-orna) blottas och tas upp i givakt för att därefter tas ner till manöverställning. Fana(-or) placerad(e) heraldiskt sett till vänster om kistan får om de lokala förhållandena så kräver hållas med vänster hand.
- 3 Hedersvakten/kistbärare ska göra halt med tre (fyra) man på vardera sidan av kistan, göra vändning mot kistan, personlig hälsning, därefter vändning mot församlingen och inta lystring ställ. Sidogevär ska bäras under gevär in.
- 4 Om kistan bärs in i kyrkan av hedersvakten/kistbärare (se nedan) vid begravningsgudstjänstens början ska fanan(-orna) föras till givakt.
 - Hedersvakt/kistbärare kan därefter stanna kvar vid kistan enligt ovan.
- 5 Under gudstjänsten ska fanföraren(-arna) utan kommando föra fanan(-orna) till givakt då närmaste anhöriga inträder i kyrkan, då överlämnandet till gravens ro sker (de tre skovlarna mull) samt då förbandschef i tal framför sin hyllning.

Hälsning med fana ska endast ske vid statsbegravning.

- 6 Om kistan efter begravningsgudstjänstens slut omedelbart förs till gravsättning på kyrkogård, ska huvudbonad, utmärkelsetecken och sabel (motsv.) avlägsnas från densamma. Kistan bärs ut av hedersvakten/kistbärare, som föregås av fanföraren(-arna). Om musikkår deltar ska den spela sorgmarsch (förstämnda trummor) och marschera (64–66 steg/min) framför begravningsföljet till graven, där musiken slås av.
- 7 Fanförare ska därefter ställa upp vid gravens huvudända. Eventuell honnörsstyrka för avgivande av honnörssalva och musikkår grupperar på anvisade platser.
- 8 Motsvarande ska i tillämpliga delar gälla om stoftet förs till bårbil för gravsättning på annan plats.
- 9 Hedersvakt ska vanligen ställas upp på två linjer, dels utanför kyrka eller kapell, dels vid graven utan att hindra förrättningen. När begravningsprocessionen passerar ska givakt kommenderas, varefter hälsning sker.
- 10 Vid graven görs halt vid gravöppningen och kistan ställs ned på nedhålningsrepen och stöttorna för att flaggan ska kunna avlägsnas (om detta inte gjorts tidigare).

- Flaggan viks ceremoniellt av hedersvakten/kistbärarna och överlämnas tillsammans med huvudbonad och utmärkelser till närmaste anhöriga i anslutning till minnesstund (motsv.) efter gravsättningen
 - Därefter höjs kista, stöttor tas bort av medhjälpare och kistan sänks i graven (eventuellt under trumslagning)
Fanförare som intagit lämplig plats intar enskild ställning och för fanan (-orna) till givakt då kistan sänks i graven (samt under eventuella honnörssalvor)
- 11 När kistan har sänkts ska hedersvakten/kistbärare göra personlig hälsning och avmarscherar till begravningsföljet.
 - 12 Chef för honnörsstyrka kommenderar "Givakt!" varefter eventuella honnörssalvor avges. Efter honnörssalvor kommenderas "lediga!"
 - 13 Fanförare och övrig hedersbevisning kvarstår tills dess gravsättningen är avslutad.
 - 14 Regementstrumslagare gör personlig hälsning då kistan sänks.
 - Igenkänningssignal och tapto blåses som avslutning av ceremonin

Högste närvarande militäre chef håller vid minnesstund (motsv.) kort minnestal samt överlämnar i förekommande fall över Försvarsmaktens medalj för internationell tjänst, örlogsflaggan (ev.) samt återlämnar huvudbonad och i förekommande fall den avlidnes egna sidogevär till närmaste anhörig.

Vid borgerlig begravning genomförs ceremonin i tillämpliga delar.

Militärbegravning utan gravsättning

Genomförs i tillämpliga delar enligt vad som gäller för militärbegravning med gravsättning. Då stoftet efter begravningsgudstjänsten lämnas i kyrkan eller kapellet, ska fanförare och hedersvakt/kistbärare kvarstå tills övriga deltagare har lämnat kyrkan. Innan hedersvakten/kistbärare lämnar sin plats ska de göra vändning mot stoftet och utföra personlig hälsning och avslutar med att avlägsna flagga, huvudbonad, utmärkelser och sabel/bajonett från kistan varefter dessa lämnas till förbandschefen för överlämning till de anhöriga vid minnesstunden.

Vid borgerlig begravning genomförs ceremonin i tillämpliga delar.

Militärbegravning till sjöss samt spridning till sjöss av aska från avliden

Enligt [kapitel 4](#).

Militär medverkan vid annan begravning

Begravning av militär personal som inte är i tjänst (d.v.s. avgått ur aktiv tjänst eller ur reserven) kan ske på liknande sätt som militärbegravning men föutsätter i hög grad frivilligt deltagande från de som ska tjänstgöra.

Fana, kamratförenings fana och hedersvakt/kistbärare kan paradera i kyrkan efter frivilligt åtagande. Normalt ska endast 1:e och (som reserv) 2:e fanförare utan fanvakt delta. Musikkår kan delta efter särskild överenskommelse. Om den avlidne deltagit i krig eller stupat i internationell tjänst (motsv.) får trupp ur förband eller frivilligorganisation avge honnörssalvor i samband med gravsättningen efter tillstånd av Högkvarteret.